

Nieuwsbrief december 2025

Fryslân en Europa

Voorwoord

Beste lezer,

Terugkijkend op het afgelopen jaar kunnen we met trots zeggen dat Fryslân zich steeds sterker profileert in Europa. Onze provincie wordt steeds vaker gezien als een voorbeeldregio, vooral op het gebied van innovatie, duurzaamheid en circulaire economie. Met ons Europabeleid zetten we hier blijvend vol op!

Als lid van het Comité van de Regio's zal ik op 10 en 11 december deelnemen aan de plenaire vergadering in Brussel. Op de agenda staan onder andere debatten over artificiële intelligentie en een discussie over het Meerjarig Financieel Kader (MFK). Deze thema's zijn cruciaal voor de toekomst van Fryslân en vormen een belangrijke kans om onze regionale belangen op Europees niveau te versterken en de zichtbaarheid van Fryslân in Europa te vergroten.

In oktober vond de European Week of Regions and Cities (EWRC) plaats. Fryslân werd vertegenwoordigd door gedeputeerden en ambtenaren, maar ook door leden van Provinciale Staten en bestuurders van gemeentes en verschillende organisaties. Samen lieten we zien hoe wij actief bijdragen aan Europese samenwerking en projecten. Er werd gesproken over thema's die voor onze provincie centraal staan, zoals duurzaamheid, landbouw en regionale ontwikkeling. De EWRC leverde inspirerende gesprekken, waardevolle contacten en nieuwe kansen op om Fryslân nog steviger op de Europese kaart te zetten.

Omdat we blijven investeren in toegankelijkheid en innovatie, vindt u in deze nieuwsbrief QR-codes die u eenvoudig naar aanvullende informatie, video's en interviews leiden. U kunt onder andere een filmpje bekijken over onze activiteiten in Brussel. Zo kunt u zelf ervaren wat Fryslân tijdens de European Week of Regions and Cities heeft neergezet.

Ook op het gebied van de Duitsland-agenda zitten we niet stil. In november hadden we de ambassadeur van Duitsland in Nederland op bezoek en de hoogste bestuurder van de Landkreis Wesermarsch. Met beide heren werd gesproken over de speerpunten in ons beleid. Over het Europabeleid en hoe we elkaar als landen en regio's kunnen versterken. We

zijn bezig met de voorbereidingen voor een Friese bijdrage aan de Hessentag 2026 in Fulda. Hierin trekken we samen op met de gemeente Noardeast Fryslân. In deze nieuwsbrief kunt u verder lezen over het nieuwe project New Roots, dat educatie, ondernemerschap en kunst in de grensregio verbindt en praktische tools, beleidsuggesties en educatief materiaal oplevert.

Wij blijven zo werken aan een schone, economisch sterke, gelukkige en gezonde regio.

Veel lees- en kijkplezier en alvast gezegende Kerstdagen!

Friso Douwstra

Evenementen

Blijf op de hoogte van relevante bijeenkomsten, conferenties en workshops binnen het Europese netwerk

De Europese Week van Regio's en Steden Terugblik: Fryslân tijdens de EWRC 2025

Van 13 tot 15 oktober 2025 vond in Brussel de European Week of Regions and Cities plaats – het grootste jaarlijkse EU-evenement waar regio's en steden samenkomen om ideeën uit te wisselen, kennis te delen en samen te werken aan het Europese cohesiebeleid.

Fryslân was erbij. Samen met onze gedeputeerden, partners en collega's spraken we over thema's die voor onze provincie belangrijk zijn, zoals duurzaamheid, landbouw en regionale ontwikkeling. De week bood waardevolle ontmoetingen en nieuwe kansen voor samenwerking binnen Europa.

Benieuwd naar onze indruk van deze dagen?
Scan de QR-code en bekijk het recapfilmje.

Nieuws & Voortgang

Blijf op de hoogte van de laatste ontwikkelingen, aankondigingen en beleidsnieuws binnen het Europese samenwerkingsnetwerk

Maak kennis met onze nieuwe EU-coördinator

Graag stellen wij onze nieuwe EU-coördinator aan jullie voor. In zijn eigen woorden:

Mijn naam is Marco Kok en sinds 1 augustus ben ik de nieuwe Europa coördinator van de provincie Fryslân. Bij de provincie heb ik diverse functies vervuld, onder andere als bestuursadviseur. In die tijd kwam ik ook regelmatig in Brussel omdat ik werkte voor de gedeputeerde die lid was van de Commissie voor de Regio's. Een belangrijke les die ik daarbij heb geleerd is dat de invloed van Europa en de besluiten die daar worden

genomen invloed hebben op, en daarmee een wezenlijk onderdeel zijn van ons werk.

Ik kijk er naar uit om als Europa coördinator, samen met u, de betrokken collega's, bestuurders en organisaties, aan de slag te gaan met het vergroten van het Europabewustzijn, het verder invullen van het Fryske Europeabeleid, het ontwikkelen van projecten in Fryslân en het daarbij organiseren van Europese middelen.

Wij wensen hem heel veel succes met zijn werkzaamheden en kijken uit naar een prettige samenwerking.

Europese Projecten

Blijf op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in lopende projecten, ontdek nieuwe initiatieven en lees de meest recente projectupdates

Building Based on BioBased (BBoBB)

In het project BBoBB werken we met partners uit Frankrijk, België, Denemarken en Duitsland aan het versterken en opschalen van biobased ketens voor de bouw. Provincie Fryslân is Lead Partner van het project. Het Friese team bestaat uit Vereniging Circulair Friesland (VCF), House of Design en Biosintrum. In het project brengt iedere regio eigen expertise mee in verschillende gewassen, zoals vezelhennep, miscanthus, vlas, natte teelten en bio-binders. De activiteiten binnen het project richten zich onder andere op het verbeteren van beleid en wet- en regelgeving rondom het gebruik van biobased materialen, en op het realiseren van concrete pilots om de mogelijkheden in de praktijk te laten zien. Momenteel is het project net over de helft van de looptijd (totaal 3 jaar). In deze nieuwsbrief delen we graag een update van de voortgang in het project.

Een belangrijk onderdeel van het project is de ontwerpkant van biobased bouwen. Partners van UGent hebben hiervoor een designmethodologie ontwikkeld die in alle regio's wordt toegepast via workshops. Ook in Fryslân zijn vier architecten aan de slag met nieuwe combinaties van gewassen en producten, met als doel uiteindelijk een nieuw Fries product te ontwikkelen. Binnen BBoBB project werken designers uit vijf regio's samen, ieder gespecialiseerd in verschillende materialen. Met interviews en het organiseren van netwerksessies maken we de designers zichtbaar als waardevolle schakels in de waardeketen: niet alleen als inspiratiebron, maar vooral als echte impactmakers. Door hen samen te brengen stimuleren we kennisuitwisseling en innovatie. De designers delen hun verhalen, inspiratiebronnen en motivaties; niet alleen om anderen te inspireren, maar ook

om tastbare impact te creëren op het gebied van biobased materialen en duurzame ontwerppraktijken.

Daarnaast wordt in deze periode de economische haalbaarheid van nieuwe verdienmodellen rond gewas-productcombinaties getest met de bewezen Circotrack-methode, in samenwerking met VCF. In Fryslân onderzoeken regionale bouwers in een driedaagse sessie of een product daadwerkelijk marktklaar kan worden gemaakt.

Alle kennis die in het project wordt opgedaan, delen we met elkaar. Iedere regio richt zich op een ander gewas en de inzichten worden zowel onderling als naar buiten toe verspreid, in bijvoorbeeld webinars en nieuwsbrieven. Bezoek de projectwebsite via de QR-code.

Formele end meeting Interreg project FREIIA

Op 17 september vond de laatste partnermeeting van het Interreg-project FREIIA plaats. Hoewel het officieel de afsluiting van de meetings markeerde, is het project nog lang niet afgerond. Tijdens de bijeenkomst bespraken de partners de Rudder Guide, een gids die helpt te bepalen welke rol overheden kunnen spelen in innovatieprocessen. Als de overheid een rol kan hebben, biedt de gids houvast voor concrete veranderingen. Deze aanpak leidde tot diverse "FREIIA Inspired" projecten, die niet vooraf in het projectvoorstel waren opgenomen, zoals:

- Schiermonnikoog – Waterplan & Waterbattle
- Schiermonnikoog – diverse waterambities

- Île du Ponant – Circulariteit en huisvesting
- Bornholm – Materialenbank

Het project laat zien dat oplossingen per eiland kunnen verschillen en dat EU-projecten geen "laboratorium" moeten zijn: de focus ligt op lokale problemen en gezamenlijke oplossingen.

Momenteel worden de Rudder Guide en Tipping Guide afgerond en digitaal beschikbaar gemaakt in december, samen met het platform GREENMAPPER, ontwikkeld door de Rijksuniversiteit Groningen, dat communicatie tussen eilanders en toeristen faciliteert. Ook werken studenten uit Groningen

en Noorwegen aan innovatieve businessideeën, van duurzame souvenirs tot drijvende sauna's, die verder uitgewerkt worden in businessmodellen.

Het laatste jaar bracht alle onderdelen samen, wat tot veel enthousiasme bij de partners leidde. Zoals de wethouder van Schiermonnikoog het mooi zei: "FREIIA Ultreia!" – laten we samen vooruitgaan!

Hoewel de laatste partnersmeeting van FREIIA in september plaatsvond, levert het project nog steeds concrete activiteiten

op. Onlangs organiseerden we een workshop waarin deelnemers van diverse Europese eilanden werden getraind in de Rudder-methode, gericht op de digitale transitie binnen hun eilandgemeenschappen.

Onze algemeen secretaris Jelmer Algra was aanwezig tijdens de certificaatuitreiking en reikte online de diploma's uit aan de jongste deelnemers.

Wil je dit moment ervaren? Scan de QR-code en bezoek FREIIA LinkedIn-pagina.

Digital Islands: Digitale oplossingen voor sterke eilandgemeenschappen

In september kwam het Interreg Europe-project Digital Islands bijeen op Rhodos (Griekenland) om ideeën uit te wisselen en te verkennen hoe digitale innovaties publieke diensten slimmer en beter verbonden kunnen maken. Tijdens het bezoek ontdekten we inspirerende voorbeelden uit lokale hotels, bedrijven en scholen, die laten zien hoe digitalisering het dagelijks leven op onze eilanden kan verbeteren.

Als lead partner is de Provincie Fryslân trots op de bijdrage vanuit onze eigen Waddeneilanden, én gemotiveerd om te leren van andere Europese eilanden. Samen versterken we de digitale transitie en bouwen we aan toekomstbestendige eilandgemeenschappen.

Meer weten?

Bezoek de projectwebsite via de QR-code en lees de artikelen en resultaten van het eerste projectjaar.

Bekijk ook de recapvideo en blijf ons volgen voor nieuwe updates!

New Roots projekt begjint!

Na jaren van voorbereiding en intensieve samenwerking tussen talloze partners aan weerszijden van de grens, is het New Roots Project op 1 juni 2025 officieel van start gegaan. Onder het motto: 'New roots for lasting change' verbindt het vierjarige project natuur, wetenschap, educatie, ondernemerschap én kunst om de relatie tussen mens en natuur opnieuw te wortelen in de grensregio tussen Noord-Nederland en Noordwest-Duitsland.

De officiële aftrap vond plaats tijdens een tweedaagse kick-off bijeenkomst op 8 en 9 juli 2025 in Heerenveen, waar alle projectpartners uit Nederland en Duitsland samenkwamen om de samenwerking vorm te geven en de eerste activiteiten te starten. Tijdens deze bijeenkomst werd ook een bezoek gebracht aan Omrin Ecopark De Wierde – een inspirerend voorbeeld van een bedrijf dat biodiversiteit en duurzaamheid actief integreert in zijn bedrijfsvoering.

In een tijd waarin biodiversiteitsverlies, klimaatverandering en mentale druk steeds zichtbaarder worden, zet het New Roots Project vol in op nature connectedness; de mate waarin iemand zich verbonden voelt met en onderdeel voelt van de natuur. Dat is geen zweverig ideaal, maar een wetenschappelijk onderbouwde sleutel tot duurzaam gedrag, meer biodiversiteit en een gezondere samenleving.

Het New Roots Project bereikt kinderen, jongeren, volwassenen, beleidsmakers en ondernemers in de regio. Activiteiten vinden plaats in Fryslân, Groningen, Drenthe en Weser-Ems. De resultaten worden publiek toegankelijk gemaakt, met praktische tools, beleidsadviezen en educatief materiaal.

In 2029 sluit het project af met een grensoverschrijdend internationaal symposium, waarin partners, beleidsmakers, burgers en kunstenaars samen terugblikken én vooruitkijken op een natuur verbindende toekomst.

Het New Roots Project wordt uitgevoerd in het kader van het Interreg VI-programma Deutschland-Nederland en wordt met € 2.181.958 medegefinancierd door de Europese Unie, MB Niedersachsen, alsmede de provincies Groningen, Fryslân & Drenthe.

Bezoek de projectwebsite via de QR-code en ontdek alle updates!

Fryslân zet in op herstel van bestuivers met PolliConnect

Begin dit jaar startte het Interreg North-West Europe project PolliConnect, gericht op het herstel van biodiversiteit met speciale aandacht voor bestuivers. De provincie Fryslân is één van de partners in dit zeslandenproject, waarin acht regionale living labs worden ingericht. Doel van het project: binnen vijf jaar een verbetering van 20% in biodiversiteitsindicatoren voor bestuivers.

Tijdens de internationale kick-off in Calais maakten collega's Sytske Rintjema en Fogelina Cuperus kennis met de pilots

in andere landen en regio's. In Fryslân werken we aan vier pilotlocaties, verspreid over de provincie en verschillende landschappen. Samen met lokale partners verkennen we maatregelen die leefgebieden voor bijvoorbeeld bijen, vlinders en zweefvliegen verbeteren. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande initiatieven en ontwikkelingen.

Op 2 juli vond de Friese kick-off plaats in het Provinciehuis, waaruit enthousiasme en veel ideeën naar voren kwamen. Sindsdien zijn verdiepingsbijeenkomsten georganiseerd op de beoogde locaties en worden concrete afspraken gemaakt om in 2026 met de uitvoering van maatregelen te starten. Naturalis monitort de effecten hiervan; de nulmetingen zijn inmiddels afgerond. Daarnaast onderzoeken we of studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein of vrijwilligersinitiatieven extra monitoring kunnen uitvoeren als vorm van citizen science.

Bezoek de projectwebsite via de QR-code en ontdek alle updates!

SOILCRATES

SOILCRATES is onderdeel van de Europese Missie 'A Soil Deal for Europe (Mission Soil)', één van de vijf missies onder het Europese Research en Innovatie- (R&I)-programma Horizon. De provincie Fryslân is de leadpartner van het project, met Hogeschool Van Hall Larenstein als inhoudelijk partner. Ook zijn de Nederlandse partners Stichting Wetsus, Wageningen Universiteit Research, Louis Bolk Instituut en de Noardlike Fryske Wâlden aangesloten.

Op dit moment is naar schatting 60 tot 70% van de bodems in Europa (ernstig) aangetast door vervuiling en niet-duurzame vormen van landgebruik. Dit baart de EU zorgen. Zij ziet een gezonde bodem als de basis van ons voedselsysteem, als voorwaarde voor schoon water en belangrijk voor de biodiversiteit. Een gezonde bodem draagt bij aan veerkracht in tijden van klimaatverandering. Binnen het Europese 'Mission Soil'-programma financiert de Europese Commissie onderzoek en innovatie gericht op het beschermen en herstellen van de bodem. Het belangrijkste doel van Mission Soil is het realiseren van 100 Living Labs en Lighthouses in 2030, om de transitie naar gezonde bodems te leiden. Binnen SOILCRATES werken meerdere EU-landen samen aan het opzetten van vier Living Labs.

De naam SOILCRATES is afgeleid van het Engelse woord voor bodem in combinatie met de naam Socrates. Socrates was een Griekse filosoof die onder andere bekend is van uitspraken als: "De enige echte wijsheid is weten dat je niets weet". En: "Ik kan niemand iets leren. Ik kan ze alleen aan het denken zetten".

Vier Living Labs

SOILCRATES heeft de ambitie om vier Living Labs op te zetten, in Nederland (Groningen, Fryslân, Drenthe), Frankrijk (Landes), Ierland (Midwest) en Spanje (Granada). Dit met als doel om de bodemkwaliteit te monitoren en te verbeteren binnen de landbouwsector. Daarnaast is het vergroten van de bodemgeletterdheid een belangrijk doel van het project.

Deze Living Labs vormen een broedplaats voor experimenten en kennisdeling, waar lokale belanghebbenden (denk aan boeren, landeigenaren, kennisinstellingen, overheden, bedrijfsleven en

andere geïnteresseerden) samenwerken aan de uitdagingen rondom bodemgezondheid. Binnen elk Living Lab zullen minimaal 10 experimenten worden opgezet, op basis van de input vanuit boeren en andere belanghebbenden (via co-creatiesessies) en gefinancierd vanuit SOILCRATES.

Het Noord Nederlandse Living Lab is een samenwerking tussen de kennispartners Hogeschool Van Hall Larenstein, Wetsus, Wageningen University Research, Louis Bolk Instituut, de provincies Groningen, Drenthe en Fryslân en agrarische collectieven zoals Elan en Noardlike Fryske Walden.

Experimenten

Op de locaties 't Kompas in Valthermond, Biosintrum in Oosterwolde en SPNA Ebelsheerd in Nieuw Beerta (de "lighthouses" in EU-termen) worden co-creatie sessies georganiseerd, waarin lokale partijen (boeren, kennisinstellingen, overheden, collectieven) samen kennis en ervaringen uitwisselen en de issues als het gaat om bodemgezondheid in kaart brengen. Op basis daarvan worden verschillende projectvoorstellen voor experimenten uitgewerkt. De eerste Nederlandse experimenten hebben op dit moment een aanvraag voor financiering ingediend.

Bezoek de projectwebsite via de QR-code en ontdek alle updates!

WIND4FRYSLAN – Wind in de zeilen voor de Friese maritieme sector

Friese maritieme bedrijven bouwen, installeren en varen met WINDvleugels van Econowind voor een duurzamere scheepvaart.

Met de onthulling van de eerste grote stalen Windvleugel 'Grutte Pier' heeft gedeputeerde Douwstra bij Staalbedrijf Nauta in Heeg het startschot gegeven voor de opschaling van windvoortstuwingstechnieken op schepen. Dit gebeurde tijdens de bijeenkomst met als thema "Windvoortstuwing op zee: Kansen voor de Friese maritieme sector", waar ondernemers werden geïnformeerd over de mogelijkheden om bij dit initiatief aan te haken.

"Maritieme technologie en circulaire economie zijn twee van onze economische speerpunten. In dit project komen die prachtig bij elkaar. Het is mooi dat we op de Dag van de Ondernemer kunnen laten zien dat we deze kennis in deze bijzondere bedrijven in Fryslân hebben" aldus gedeputeerde Douwstra

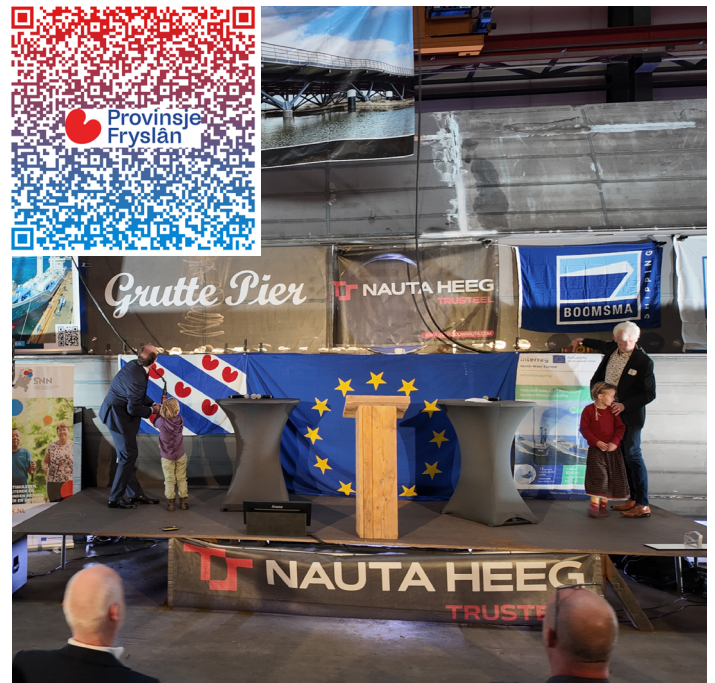
In het Europese Interreg NWE-project Wind for Shipping (W4S) werken regio's uit Duitsland, Frankrijk en Nederland samen aan de verdere ontwikkeling en het opschalen van de productie van windondersteunde aandrijving voor zeeschepen (Wind Assisted

Ship Propulsion). Dit kunnen grote stalen zeilen of rotoren zijn. Het gebruik van WINDvleugels kan leiden tot een directe brandstofbesparing van 10 tot 15 procent, afhankelijk van de vaarroute. Wereldwijd komen circa 30.000 zeeschepen in aanmerking voor deze technologie, goed voor een marktpotentieel van €30 miljard.

Het W4S project richt zich op opschaling en robotisering van de productie. Waar het eerste prototype nog arbeidsintensief is, zal de volgende stap bestaan uit het geautomatiseerd produceren. Zo kunnen meer vleugels sneller en goedkoper worden gemaakt.

De ambitie van W4S is om een optimale productieketen voor WINDvleugels te ontwikkelen en deze in korte tijd op schepen te installeren. Dankzij de strategische ligging van Harlingen in het Noordzeenetwerk wordt de haven gezien als ideale installatie hub voor deze technologie, wat extra kansen biedt voor Fryslân.

Ook als u er niet bij kon zijn, kunt u de energie en sfeer van het evenement beleven. Scan de QR-code en bekijk de terugblikvideo.

Fryslân Als Voorbeeldregio in Circulaire Economie

Op 28 en 29 oktober ontvingen we in het kader van Staff-exchange van het project PLASTIX een internationale delegatie uit Finland, Bosnië en Zweden. Tijdens deze tweedaagse uitwisseling stond het delen van kennis en inspiratie rondom de circulaire economie (met name plastics) centraal. Al snel werd duidelijk dat Fryslân een voorbeeldregio is op dit gebied.

De uitwisseling begon met waardevolle presentaties en interactieve sessies van onder andere de Provincie Fryslân, de Vereniging Circulair Friesland, EuropaPact Fryslân, NHL Stenden Hogeschool en andere betrokken organisaties. Samen lieten zij zien hoe Fryslân vooroploopt in samenwerking, innovatie en Europese verbindingen binnen de circulaire economie. Omrin en het NTCP deelden inspirerende voorbeelden van circulaire initiatieven in de praktijk. We zijn gestart met een bezoek aan beide organisaties. Het bezoek was nuttig om te zien hoe Omrin en het NTCP werken en te zien wat ze precies doen in het circulaire plastic ecoysteem.

De tweede dag vond plaats in Emmen, waar initiatieven als CuRe Technology, BioBTX en Paques Biomaterials lieten zien hoe innovatie bijdraagt aan een duurzamere toekomst. Onze internationale gasten waren onder de indruk van de Friese aanpak van afvalscheiding tot onderzoek naar microplastics.

Ervaar de sfeer en inzichten van het bezoek, bekijk de terugblikvideo via de QR-code!

Andere lopende Europese projecten

De Provincie Fryslân neemt daarnaast deel aan diverse andere Europese projecten, zoals AquaCOM, Circ-NSR, Delta Lady, FRONTSHIP, NESSIE, REPLACE, UNLOCK, WaterWarmth, InnoWaTr, 3ST, GOCORE, SOILCRATES en GIFT.

Wilt u meer weten over deze lopende projecten? Voor meer informatie over de onderstaande projecten, bezoek www.fryslan.frl/internationale-projecten of scan de QR-code.

